

УДК [378.046.4:378.147](477)

DOI <https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series5.2020.77.25>

Кириченко М. О., Просіна О. В., Кравчинська Т. С., Швень Я. Л.

НЕЛІНІЙНЕ СВІТОРОЗУМІННЯ ОСВІТИ ДОРΟΣЛИХ: НЕФОРМАЛЬНА ОСВІТА В СИСТЕМІ УКРАЇНСЬКОГО ВІДКРИТОГО УНІВЕРСИТЕТУ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ

В умовах реформування системи освіти в Україні та інтеграції її до європейського освітнього простору актуалізується потреба в розробленні та впровадженні сучасних підходів до організації діяльності освітніх інституцій різних рівнів, зокрема закладів післядипломної освіти. Посилюється і потреба в новій філософії освіти, а саме: дистанційна освіта в умовах пандемії COVID-19 набуває найактуальнішого значення. А неформальна освіта, за такого підходу, дає змогу реального вибору освітніх стратегій та змісту для задоволення потреб дорослого, є справжнім освітнім простором для практико орієнтованого, соціально значущого оновлення професійних знань та здобуття освіти на новому рівні наукового знання. У відповідь на означені гострі суспільні виклики розкрито діяльність Українського відкритого університету післядипломної освіти «УВУПО», як першого в Україні самоврядного (автономного) закладу освіти типу розподіленого університету. Розроблено та розкрито проєкт міжрегіональної співпраці для професійного розвитку педагогічних працівників на основі проєктно-перетворювальної нелінійної парадигми та рефлексивно-позиційного підходу як виклик на вирішення актуальних проблем у системі підвищення кваліфікації педагогічних працівників, створення сучасних умов для швидкого розвитку системи неформальної освіти та запровадження трансформаційних процесів в аспекті неформальної освіти. Проєкт міжрегіональної співпраці представлено як форму соціальної взаємодії на основі відкритості, доступності, горизонтальних зв'язків та ставлень, під час якої формується спільнота прогресивних освітян, здатних реагувати на сучасні виклики та докорінно змінювати освітні підходи до власного навчання та своєї професійної місії.

Ключові слова: освіта дорослих, неформальна освіта, післядипломна педагогічна освіта, дистанційна освіта, педагогічні працівники.

Освіта як феномен суспільного розвитку та засіб і одночасно результат науково-інформаційно-технічної еволюції людства в умовах пандемії COVID-19 переживає й ініціює революційні потрясіння, зумовлені системними змінами стилів мислення, керівних парадигмальних установок, форм і методів навчання, освітніх потреб людей різних вікових категорій.

Відчутно посилюється потреба в новій філософії освіти. Перехідний етап від порядку, що функціонував тривалий час, до певного безладдя (хаосу), а потім від нього знову до нового порядку, зумовив непрогнозовану дію багатьох малодосліджених процесів, зокрема, руйнацію більшості «старих» структур та появу й розвиток абсолютно нових, що розвиваються за законами самоорганізації. Ми є свідками того, як сучасний соціум втрачає властивості стабільності, рівноваги та стійкості, демонструє нелінійні тенденції в умовах, коли віртуальна реальність стає простором соціалізації індивіда [1]. Глобальні зміни розвиваються з надзвичайним прискоренням, тому традиційні стратегії побудови освітньої діяльності не відповідають викликам такого суперечливого часу. Для того, щоб ефективно і вчасно реагувати на зміни в соціумі, потрібні нові знання, нові теоретичні установки та ідеї, нова сучасна методологія освіти, що комплексно б відповідали рівню сучасного розвитку людства.

Метою статті є розгляд неформальної освіти в системі Українського відкритого університету післядипломної освіти.

Загальний характер та динамізм нелінійного світорозуміння стикається у двобій із традиційним мисленням більшості освітян, що продовжують сповідувати лінійний підхід, зокрема в системі післядипломної освіти [2]. Оскільки потреба в нелінійних методологічних установках залежить від рівня розвитку й цілей пізнання, а з відкриттям складно еволюційних нестабільних систем усвідомлюється загальнонауковий характер нелінійної освітньої парадигми, «загальний характер і динамізм нелінійного світорозуміння в сучасній науці пов'язані передусім із теорією самоорганізації та заснованому на цьому світобаченні» [3].

Філософським підґрунтям та передумовою нелінійних процесів в освіті є синергетичний підхід, що розвинувся на основі запропонованого німецьким фізиком Г. Хакеном терміна «синергетика» (з древньогрецької – «спільна дія»). Отже, ми виходимо з того, що розвиток сучасної неформальної освіти дорослих спирається на синергетичний підхід і, за дослідженнями О. В. Вознюка [4], характеризується такими проявами: педагогічна система сама вибирає шлях свого розвитку; «відкритий», «дистанційний» тип освіти впродовж життя, в який включено складники: передача знань, умінь, навичок, формування відносин людини до світу, знаходження змістів, самовираження, соціальна творчість, навчання і виховання постають як єдине ціле, елементи якого можна розділити лише в теоретичному наближенні; основна мета системи освіти – вільний і всебічний розвиток індивідуальності; резонанси, невизначеність, випадковість, хаос можуть бути джерелом формування нових відносно детермінованих структур. Застосування ідей синергетичної парадигми освіти до організації системи діяльності дистанційної освіти допомагає, на нашу думку, більш цілісно осмислити сучасні трансформації та розкрити нові грані в діалектиці освітнього процесу.

Дж. Сіменс (George Siemens) [5] як основоположник теорії коннективізму висловив ідею про те, що навчання в сучасному світі має суттєво змінитися, оскільки старі теорії (біхевіоризм, когнітивізм, констук-

тивізм) були розроблені в «дотехнологічну» епоху, тому в сучасному світі чимало учнів будуть рухатися в різних, можливо, пов'язаних між собою галузях знання протягом свого життя.

Неформальне навчання є важливим аспектом нашого досвіду, а формальна освіта не включає в себе весь досвід навчання, бо, як правило, навчання нині відбувається в різних формах через співтовариства практики та особисті зв'язки; навчання є безперервним процесом, що триває протягом усього життя; навчання, діяльність і робота – вже далеко не окремі поняття, нині вони пов'язані; підвищена увага до управління знаннями підкреслює необхідність теорії, що пояснить зв'язок між індивідуальним і організаційним навчанням; багато процесів, особливо в галузі когнітивної обробки інформації, тепер можуть бути розвантажені або підтримуватися за допомогою технологій; «знати-як» і «знати-що» нині доповнюється концепцією «знати-де» (розуміння, де знайти необхідні знання) [6]. Зокрема, зазначені тези покладено в основу дистанційної освіти, де кожен педагог має змогу отримати доступ до курсів підвищення кваліфікації, навчатися дистанційно в зручному місці і зручний для себе час.

Педагогічне дослідження, що розглядається, проводиться в рамках науково-дослідної роботи кафедри філософії і освіти дорослих ЦПО ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України за темою «Трансформація професійного розвитку педагогічних і науково-педагогічних працівників в умовах відкритого університету післядипломної освіти» (2020–2025 рр. ДР № 0120U104637).

У чому, на наш погляд, головна обмеженість традиційних підходів до навчання дорослих? Незважаючи на те, що на рівні теоретико-декларативному вже кілька десятиліть розробляється й упроваджується андрагогічна модель навчання дорослих, на рівні практичного втілення переважно продовжує домінувати підхід інформаційного натовкмачування званнями, без виявлення та врахування практичних потреб дорослого. До того ж продовжує діяти тенденція очікування, на жаль, більшістю педагогічних працівників «таких милих серцю» інструкцій від будь-яких установ і, бажано, стосовно абсолютно всіх проявів у реальному освітньому процесі. Отже, на часі – своєрідний злам традицій у системі освіти. Зрозуміло, що це одне з найскладніших завдань освіти дорослих, адже традиції в ній – як сталі явище – презентують узагальнений досвід, звичаї, погляди, смаки, норми тощо, що склалися історично протягом цілої попередньої соціокультурної епохи, передавалися педагогами класно-урочної системи з покоління в покоління, сприяли формуванню усталених поглядів і переконань, часто розвинулися до рівня «неписаних законів».

У відповідь на означені гострі суспільні виклики розпочав діяльність Український відкритий університет післядипломної освіти (далі «УВУПО») – перший в Україні самоврядний (автономний) заклад освіти типу розподіленого університету [7]. Мета – відкрити змогу отримати доступ до курсів підвищення кваліфікації особам, які бажають навчатися дистанційно в зручному місці і в зручний для них час, – актуальна, затребувана педагогічною спільнотою.

Університет на засадах взаємодії формальної, неформальної та інформальної освіти забезпечує узгодження змісту післядипломної освіти і освіти дорослих з європейськими освітніми стандартами та цифровізацією суспільства, модернізацію освітньої інфраструктури, розроблення навчально-методичного забезпечення діяльності закладів післядипломної освіти, впровадження інноваційних підходів неперервного розвитку особистості фахівця [7].

Оскільки загальний характер і динамізм нелінійного світорозуміння в сучасній освіті передбачають, насамперед, самоорганізацію та відповідне світобачення особистості, діяльність університету ґрунтується на підходах, які в сукупності утворюють сучасну освітню платформу для дорослих. Зокрема, університет має ресурси для обслуговування необмеженої кількості слухачів незалежно від їх місця проживання; віртуальні кафедри акумулюють участь в освітньому процесі науковців і практиків різних напрямів знань, різних освітніх закладів; дистанційна форма навчання доступна для всіх і забезпечена сучасним інформаційним супроводом; особистий обліковий запис дає змогу будь-кому стати зареєстрованим слухачем і вибрати особистий профіль навчання; слухач може відстежувати процес власного розвитку в освітньому середовищі, має змогу використати інноваційні авторські електронні ресурси, розроблені педагогами й науковцями кафедр університету; забезпечується неперервний розвиток професійних компетентностей.

До того ж університет пропонує широкий спектр форматів навчальних матеріалів для дистанційного навчання: текстові матеріали, відео- та аудіоматеріали, презентації, Internet-конференції, вебсемінари, тренінги тощо, підтримує відкрите навчання на основі розроблених викладачами віртуальних кафедр унікальних методик, що ґрунтуються на принципі обов'язкового врахування особистісних потреб слухачів та організаційних умов їх навчання.

Долучившись до розв'язання актуальних проблем у системі підвищення кваліфікації педагогічних працівників і створення сучасних умов для швидкого розвитку системи неформальної освіти «УВУПО» та запровадження трансформаційних процесів в аспекті неформальної освіти ми розробили проєкт міжрегіональної співпраці для професійного розвитку педагогічних працівників на основі проєктно-перетворювальної нелінійної парадигми та рефлексивно-позиційного підходу.

Оригінальність та інноваційність проєкту презентують місія, зміст, структура і запропоновані освітні форми. Проєкт суттєво відрізняється від раніше запропонованого, зокрема, такими позиціями: у процесі реалізації проєкту демонструються різноманітні моделі конструювання сучасного змісту, методів роботи, безпосереднього моделювання нових форм у сфері освіти в цілому; освіта в рамках системи неформальної

освіти «УВУПО» спрямована не лише на інформування дорослих про сучасні інновації, а на реалізацію діяльнісно-особистісної моделі професійного розвитку особистості, що визначила і вибрала власну траєкторію розвитку; зрештою, система неформальної освіти «УВУПО» сприяє вирішенню навчально-професійних завдань освітян; зміст у неформальній освіті «УВУПО» не є лінійно розгорнутим та логічно вбудованим у курси, а представлений нелінійною траєкторією комплексу сучасних знань з урахуванням різноманітності суспільних викликів, освітніх і професійних тенденцій.

Проект міжрегіональної співпраці розгортається як форма соціальної взаємодії на основі відкритості, доступності, горизонтальних зв'язків та ставлень, під час якої формується спільнота прогресивних освітян, здатних реагувати на сучасні виклики та докорінно змінювати освітні підходи до власного навчання та своєї професійної місії. Реалізація проекту відбувається на основі ефективних комунікаційних процесів, диверсифікації видів навчальної діяльності, проектування спільноти, злагодженої командної роботи.

Проектування різноманітних кейсів для впровадження індивідуальних траєкторій та реалізації технології науково-методичного супроводу забезпечує підтримку суб'єктивної діяльності педагогічних працівників, сприяє формуванню нової професійної поведінки. Індивідуальна траєкторія зростає в процесі взаємодії усіх учасників проекту та зростає до нового рівня [8]. Передбачаємо взаємопов'язаність таких напрямів роботи: науково-дослідницький, проектний, освітній. Усі вони, з огляду на теорію самоорганізації, світоглядним стрижнем якої є принцип нелінійності, мають забезпечити осмислення учасниками проекту тих нових явищ і фактів, що не потрапляли раніше в коло їхніх професійних дій чи особистих досліджень.

Основними завданнями проекту міжрегіональної співпраці є: презентувати стейкхолдерам багатоваріантні можливості навчання в системі «УВУПО»; розкрити вигідні можливості партнерської співпраці для викладачів (викладання спецкурсів на «УВУПО»); провести маркетингове дослідження запитів стосовно задоволення поточних і перспективних потреб споживачів освітніх послуг; провести фокус-групове дослідження для виявлення позитивів і недоліків, тенденцій і закономірностей; абстрагування, ідеалізації, формалізації та узагальнення; систематизації і формулювання висновків, рекомендацій і визначення напрямів подальшого розвитку «УВУПО»; розробити й апробувати модель неперервного професійного розвитку педагогів як споживачів освітніх послуг в умовах «УВУПО»; обґрунтувати актуальні методики для моніторингу результатів професійного розвитку педагогів як споживачів освітніх послуг в умовах «УВУПО»; розробити й експериментально апробувати в умовах «УВУПО» сучасний науково-методичний супровід професійного розвитку педагогів як споживачів освітніх послуг (навчальні модулі, спецкурси, флеш-курси, вебінари тощо); перевірити припущення, що означені завдання можуть бути імплементовані через призму теоретико-методологічного, організаційно-управлінського, науково-методичного, рефлексивного рівнів.

Нині вже загальновизнано, що професійний розвиток педагогів як споживачів освітніх послуг забезпечується відкритими технологіями неформальної освіти дорослих. Відкритий інформаційний контент, взаємозгоджуваність, спільне створення, експериментування, роздуми, обмін та застосування накопичених ідей і знань, досвіду всіх суб'єктів, наявність умов для їх вільного входження в освітній простір та отримання якісної освіти без обмеження гендерних, вікових, національних, територіальних відмінностей – саме ці цінності закладено в основу функціонування «УВУПО» як осередку неформальної освіти дорослих.

Етапи проекту і терміни їх виконання

1. Діагностичний етап (01.01.2020 – 31.12.2020 р.): розроблення і представлення програми проекту; вивчення й аналіз філософської, психолого-педагогічної, соціологічної літератури, нормативних документів із проблеми професійного розвитку педагогів як споживачів освітніх послуг в умовах неформальної освіти; проведення моніторингу з метою виявлення проблем і труднощів у процесі професійного розвитку педагогів як споживачів освітніх послуг в умовах «УВУПО»; комплексне вивчення організаційно-управлінських, психолого-педагогічних, науково-методичних чинників професійного розвитку педагогів як споживачів освітніх послуг в умовах неформальної освіти.

2. Моделювальний етап (01.01.2021 – 31.12.2021 р.): теоретичне обґрунтування та експериментальна перевірка технологій і моделей професійного розвитку педагогів як споживачів освітніх послуг в умовах «УВУПО» як осередку неформальної освіти; обґрунтування актуальних методик для моніторингу результатів професійного розвитку педагогічних працівників в умовах «УВУПО»; розроблення програм підвищення кваліфікації для педагогів як споживачів освітніх послуг у різноманітних трансформаціях (спецкурси, флеш-курси тощо).

3. Рефлексивно-упровадзувальний етап (01.01.2022 – 31.12.2022 р.): проведення кількісного і якісного аналізу результатів наукової розвідки; впровадження отриманих результатів у практику роботи «УВУПО»; презентація стейкхолдерам багатоваріантних можливостей навчання на курсах «УВУПО»; розкриття вигідних можливостей партнерської співпраці для викладачів (викладання спецкурсів на «УВУПО»); виявлення соціального ефекту впровадження результатів проекту в умовах неформальної освіти.

Траєкторія створення відкритого інформаційного контенту «УВУПО» вибудована з урахуванням таких принципів відкритої освіти: відкритість і доступність (відкритий інформаційний контент «УВУПО» має можливість залучення замовників освітніх послуг широкого загалу, в тому числі ключових стейкхолдерів); змога взаємодіяти і комунікувати в режимі off-line (освітнє середовище «УВУПО» [9]) і on-line (BBB, чати освітнього середовища); гнучкість і адаптивність: можливості адаптації до умов зовнішнього серед-

овища, що змінюються (в тому числі в умовах пандемії COVID-19), до суттєвих освітніх трансформацій (дистанційна освіта, онлайн-освіта); гнучка освітня система (свобода вибору форм і змісту навчання, глибини й обсягу програми підвищення кваліфікації освітніх послуг, тривалості і темпу навчання); глобалізація (вільне функціонування в умовах світової освітньої спільноти неформальної освіти («УВУПО»)); економічна ефективність і конкурентоспроможність серед цінових пропозицій (освітній результат досягається з меншими, порівняно з традиційним навчанням, витратами часу, коштів; економічна пропозиція є конкурентоспроможною на ринку освітніх послуг).

Висновки. Отже, нелінійне світорозуміння освіти дорослих допомагає в науковий спосіб осмислити ті явища в освітній діяльності педагогів як споживачів освітніх послуг, що не потрапляли в період стабільного функціонування системи освіти в поле зору фундаментальних досліджень, зокрема, такі характеристики сучасного життя, яке хаос, порядок, становлення тощо. За нашого підходу, саме моделі професійного розвитку в системі неформальної освіти відповідають сучасним викликам нераціонально влаштованого світу. Синергетичний підхід дає змогу трансформувати сталу систему післядипломної освіти в активну, рухливу, постійно змінювану систему формальної і неформальної освіти дорослих на засадах самоорганізації, нелінійного мислення, творчого проєктування індивідуального професійного розвитку, конструювання його різних векторів відповідно до потреб особистості педагога, акцентувати увагу на людині та її професійній ролі в соціальних системах.

Використана література:

1. Власенко Ф. П. Віртуальна реальність як простір соціалізації індивіда. *Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії*. 2014. Вип. 56. С. 208–217.
2. Кириченко М. О. Нелінійні метаморфози розвитку інформаційного соціуму в умовах глобальної бифуркації. *Вісник ХНУ імені В. Н. Каразіна. Серія «Філософія. Філософські перипетії»*. 2017. Випуск 56. С. 56–62
3. Снегірьов І. Нелінійне світорозуміння в контексті постнекласичної науки. *Науковий вісник Чернівецького університету. Філософія*. 2014. Вип. 726–727. С. 115–123.
4. Вознюк О. В. Педагогічна синергетика : генеза, теорія і практика : монографія. Житомир : Вид-во ЖДУ імені Івана Франка, 2012. 708 с.
5. Siemens, G. Connectivism: A learning theory for the digital age. *International Journal of Instructional Technology & Distance Learning*. Retrieved. 2005, January. URL: http://www.itdl.org/Journal/Jan_05/article01.htm (дата звернення 27.11.2020).
6. Карташова Л. А., Кириченко М. О., Сорочан Т. М. Антикризисний менеджмент підвищення кваліфікації. *Вісник Національної академії педагогічних наук України*. 2020. Том 2 № 1. URL: <https://visnyk.naps.gov.ua/index.php/journal/article/view/64> (дата звернення 27.11.2020).
7. Український відкритий університет післядипломної освіти. URL: <http://uvu.org.ua/> (дата звернення 27.11.2020).
8. Сорочан Т., Данильєв А., Рудіна О., Дьяченко Б. Професійний розвиток керівників і педагогічних працівників загальноосвітніх навчальних закладів у післядипломній педагогічній освіті регіонального рівня. Луганськ : СПД Резніков В. С., 2013. 524 с.
9. Електронне освітнє середовище для дистанційного навчання. URL: <http://uvupo.ues.net.ua/index.php/ua/> (дата звернення 27.11.2020).

References:

1. Vlasenko F. P. (2014) Virtual'na real'nist' yak prostir sotsializatsiyi indyvida [Virtual reality as a space of socialization of the individual]. *Humanitarnyy visnyk Zaporiz'koyi derzhavnoyi inzhenernoyi akademiyi*. Vyp. 56. S. 208–217. [in Ukrainian].
2. Kyrychenko M. O. (2017) Neliniyni metamorfozy rozvytku informatsiyoho sotsiumu v umovakh hlobal'noyi bifurkatsiyi. [Nonlinear metamorphoses of information society development in the conditions of global bifurcation]. *Visnyk KHNU imeni V. N. Karazina. Seriya «Filosofiya. Filosofs'ki perypetiyi»*. Vypusk 56. S. 56–62. [in Ukrainian].
3. Snehir'ov I. (2014) Neliniyne svitorozuminnya v konteksti postneklasychnoyi nauky [Nonlinear worldview in the context of post-classical science]. *Naukovyy visnyk Chernivets'koho universytetu*. Vyp. 726–727. Filosofiya. S. 115–123. [in Ukrainian].
4. Voznyuk O. V. (2012) Pedagogichna synerhetyka : heneza, teoriya i praktyka : monohrafiya [Pedagogical synergetics : genesis, theory and practice : monograph]. *Zhytomyr : Vyd-vo ZHDU imeni Ivana Franka*. 708 s. [in Ukrainian].
5. Siemens, G. (2005) Connectivism : A learning theory for the digital age. *International Journal of Instructional Technology & Distance Learning*. Retrieved. January. URL : http://www.itdl.org/Journal/Jan_05/article01.htm (data zvernennia 27.11.2020).
6. Kartashova L. A., Kyrychenko M. O., Sorochan T. M. (2020) Antykrizovyy menedzhment pidvyshchennya kvalifikatsiyi [Anti-crisis management of advanced training]. *Visnyk Natsional'noyi akademiyi pedagogichnykh nauk Ukrayiny*. Tom 2 № 1. URL : <https://visnyk.naps.gov.ua/index.php/journal/article/view/64> (data zvernennia 27.11.2020).
7. Ukrayins'kyu vidkrytyy universytet pisyadyplomnoyi osvity [Ukrainian Open University of Postgraduate Education]. URL: <http://uvu.org.ua/> (data zvernennia 27.11.2020).
8. Sorochan T., Danyl'yev A., Rudina O., D'yachenko B. (2013) Profesiynny rozvytok kerivnykiv i pedagogichnykh pratsivnykiv zahal'noosvitnikh navchal'nykh zakladiv u pisyadyplomniy pedagogichniy osviti rehional'noho rivnya [Professional development of heads and pedagogical workers of general educational institutions in postgraduate pedagogical education of regional level]. *Luhans'k. SPD Ryznyk V. S.* 524 s. [in Ukrainian].
9. Elektronne osvitnye seredovyshe dlya dystantsiyoho navchannya [Electronic educational environment for distance learning]. URL: <http://uvupo.ues.net.ua/index.php/ua/> (data zvernennia 27.11.2020).

Kyrychenko M. O., Prosina O. V., Kravchynska T. S., Shven' Ya. L. Nonlinear perception of adult education: informal education in the system of Ukrainian Open University of Postgraduate Education

In the context of reforming the Ukrainian educational system and integration of Ukraine into the European educational space, the need for the development and implementation of modern approaches to the organization of educational institutions of differ-

ent levels is actualizing. Thus, the need for a new philosophy of education is growing, namely, distance education in the context of the coronavirus disease 2019 (COVID-19) is gaining the most urgent importance. With this approach, the non-formal education provides an opportunity to make a real choice of educational strategies and content to meet adult's needs and become a real educational space for the practice-oriented, socially significant renewal of professional knowledge and education at a new level of scientific knowledge. Revealed the activities of the Ukrainian Open University of Postgraduate Education «UOUPE», as the first in Ukraine self-governing (autonomous) educational institution such as a distributed university appointed in response to these acute social challenges. The project of interregional cooperation for the professional development of pedagogical workers is developed and opened based on the design-transforming nonlinear paradigm and reflexive-positional approach, as a challenge to solve current problems in the system of professional development of pedagogical workers, creating modern conditions for the rapid development of non-formal education and introduction of transformation processes in the aspect of non-formal education. The interregional cooperation project is presented as a form of social interaction based on openness, accessibility, horizontal connections, and attitudes, during which a community of progressive educators able to respond to modern challenges and radically change educational approaches to their own learning and professional mission is formed.

Key words: adult education, non-formal education, postgraduate pedagogical education, distance education, pedagogical workers.

УДК 377.091.39

DOI <https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series5.2020.77.26>

Король А. М., Кутюгова Т. Ю.

ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ ЗАСОБІВ НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ У ФОРМУВАННІ ПІЗНАВАЛЬНОГО ІНТЕРЕСУ

Інформаційні технології стали невід'ємною частиною нашого життя, а тому відіграють провідну роль в організації освітнього процесу, які розширюють можливості студентів для творчості, відкривають їм доступ до самоосвіти, нетрадиційного накопичення знань через джерела ІКТ, неординарного підходу у вирішенні виробничих ситуацій. Ми з впевненістю можемо сказати, що це не просто засоби навчання, а й якісно нові технології в підготовці конкурентоспроможних фахівців.

Нині висуваються потреби не тільки до висококваліфікованих спеціалістів, а й таких, які здатні самостійно, критично і творчо мислити, брати на себе відповідальність, працювати в команді, бути мобільними конкурентоспроможними і професійно компетентними фахівцями, здатних до саморозвитку і самореалізації. Тому роботодавці висувають вимогу до своїх працівників володіти не тільки високою професійністю, а й певними особистісними характеристиками і якостями. Отже, в статті розглядається проблема пізнавального інтересу студентів, аналізується його визначення психологами та педагогами.

У статті досліджуються інтерактивні засоби навчання в процесі професійної підготовки майбутніх медичних фахівців. Розглянуто основні етапи процесу формування і розвитку пізнавального інтересу, розкрито особливості методів і прийомів стимулювання пізнавального інтересу студентів під час навчання. Зроблено огляд та апробацію в роботі викладача web-сервісу LearningApps.org як ефективного інструменту у формуванні пізнавального інтересу під час вивчення предмета: «Технології: комп'ютерна грамотність». Дослідження доводять, що застосування інтерактивних засобів навчання на основі інформаційно-комунікаційних технологій сприяють формуванню в студентів пізнавального інтересу, спрямованого на вибір оптимальних рішень.

Ключові слова: пізнавальний інтерес, інформаційно-комунікаційні технології, інтерактивні засоби навчання, персональний комп'ютер, програмне забезпечення, комп'ютерні технології, майбутні фахівці, web-сервіс.

Розбудова національної системи освіти в Україні, основні напрями якої визначені Конституцією України, Законом України «Про освіту», спрямована на підвищення інтелектуального потенціалу нації, виховання особистості як громадянина, котрий спроможний брати активну участь у будівництві сучасної держави. Згадані документи визначають всебічний розвиток студента як необхідну умову удосконалення його інтересів та здібностей, підготовку до майбутньої професії та трудової діяльності. Формування пізнавального інтересу студентів виступають імперативом як навчальної діяльності, так і наступної – соціалізації (набуття знань, розвитку загальноосвітнього мислення, підготовки до одержання ґрунтовних наукових знань).

Людина живе і працює у світі систем, які різняться між собою як складом, так і метою функціонування, саме поява інформаційно-комунікаційних технологій у 60-х роках ХХ століття і призвела до суттєвих змін у житті людства, адже вони призвели до формування нового інформаційного суспільства, в якому визначальну роль відіграють інформація та нові знання.

Можемо сказати, що проблема інтересу в навчанні не нова. Значення інтересу в навчанні було розглянуте багатьма дидактами минулого і сучасності. Чималий багатовіковий досвід минулого дає підставу стверджувати, що інтерес у навчанні являє собою важливий і сприятливий фактор його побудови. Спираючись на